ג ע ץ I - דער, =ן, פּפּ געטש. פּאגאנישער גאט,
אפּגאט, אויך דאס געשטאלט (אין בילד, סטאטוע) פֿון
אזא גאט. % דינען געצן. בוקן זיך פֿאר א געץ.
אן אקס איז זייער געץ.

1905 " מיר האבן אים |גאט| דערצארנט מיט פֿרעמדע
געצן". גאלדפֿאדען, 3, פּראלאג. א/2

1935 " א טאלפּאן האט ער אנגעטאן, דער פּלב=שוטה!...
9 צו די געצן טוט ער דינען!". באשעוויס,155,1.

1962 " |...| און ווינטער און זומער// דער געץ
15 אויף מײַן לעבן טוט שאלטן און וואלטן - //
מײַן בלעכענער אפּגאט,|...| דער הינטישער נומער".
גראדע, 5, 13.

|| **געצקע** - די, =ס. ווע פון געץ.

1968 " די חז"ל דערציילן, אז ביי המן בן המדתא אויפן הארצן איז געהאנגען א געצקע, האט מרדכי הצדיק ניט געוואלט זיך בוקן צו דער עבודה=זרה". גראדע, 7, 242. קאנק

0 **געצנבילד** - דאס, =ער. מאלעריי אדער סקולפטור פון א געץ |בערעזניאק|.

א פארצויגענער געץ - (רעג. קורלאנד) א צעבאלעוועט יינגל |קאלמאנאוויטש, פער 161, 174|.

אויסשטרעקן ווי א געץ - "אומווארפן אויף דער ערד" |קטוו, גאליציע|.

ארויפשלעפן/ארויפציען אויף זיך דעם געץ - אנטאן זיך אן געשמאק, אדער צו פיל אויספוצן זיך.

<u>שמינדריק בן=געץ</u> (<u>וואר</u>: <u>שמינ3ער בגעץ</u>) - שפּאַטישער

צונאַמען פאַר אַ שלימזל, אַן אומרירעוודיקן, אַ שוטה.

1873 " אויבן |אויפן באַרג| זיצט <u>שמינדריק בן=געץ</u>,

פּאַסעט ווילדע קעץ". <u>מענדעלע, 1, קאַנק 85190</u>. 21

ם |XVי"ה| " זיא וואלטן איך היך הון גיטראגן ער

וואר דא אינן ניט.// זיא בונדן אייך גרושן <u>גיצן</u> 8

ליגן איך דעם ביש". <u>שמואל=בוך, סטראַפע 464</u>.

1761 " אייני עבודה זרה הויז דאש היס דיאני. דא

וואר דר זעלביגי <u>געץ</u> גיפורמט וויא אייך פרויאיך

בילד". <u>ס׳ יהודית |...| דף יד/1</u>.

רעד: אַ ספק צי די ציטאַטע פּאַסט זיך צו דעם באַטײַט.

(?נ?) ג ע ץ II - (פּד) צווייטע פֿערזאָן מצ פֿון געבן: גיט׳ס =געץ.

1924 " געץ אַכטינק, עץ קענצעך |=קענט׳ס אײַך|

פֿאַרברענעך". מ.ל. האלפּערן, 1א, 194. א/3

רעד: מע וואָלט טאָקע געדאַרפֿט שרײַבן "געטס", ניט געץ.

געצ - 5.

(?נ?) ם | געצאָגן | ג צ ו ג ן - **אוטוו.** צוריקטרעטן.

.... " לא נזורו - וורדן <u>גצוגן</u>, ל' נסוגן".

א/23 <u>רייכלין 8, יחזקאל, יד - ה.</u>

מה"ג gezogen.

ג ע צ אָ ל - דאס, -ן. (עלט) צאַל, פמות.

1846 " דיא דאטומס |...| דאס געצאל, דאס געוויכט

|...| מוז דער שומר אויך גענויא נאטירען אויף דיא 24

דאצו געדרוקטע ביעטן |...|". תקנות להשומרים |...|, 2.

רעד: האָט מען נאָך אין 1846 געדרוקט אין אמסטערדאַם
יידישע ביכער?!
די ערשטע אויסגאבע (ביי אונדז) איז פון 1785,
אויף אמסטערדאם.

גיצאל

1679 " דער גיצאל פון דען קינדר יעקב ווארין צוועלף
זין". בליץ, בראשית לה- כב. א/23

~~1722 " ער זאגט |רבא| דש גיצאל פון דבא קבבבר דש~~

1722 " ער זאגט |רבא| דש גיצאל פון דיא קינדר דש
איין מלמד האבן זאל צו לערנין איז פינץ אונ׳ 25
צוואנציג". <u>מנורת המאור, דף פ/ב.</u>

ג ע צ א ל ט I - 1. פאר פון צאלן.

2. וואס קריגט געלט, לוין פאר זיין ארבעט. % אין קיבוץ זיינען באשעפטיקט עטלעכע געצאלטע ארבעטער, ניט קיין חברים פון קיבוץ. ביים שניט העלפן צו א סך פרייוויליקע, ניט=געצאלטע ארבעטער. זי האט ניט אויף וועמען איבערצולאזן דאס קינד, נעמט זי א געצאלטע ווארטאריין.

... " |...| ס'גייען מיינע פיס פאמעלעך,// ווי נישט=געצאלטע בעל=מלאכות, אומעטיק, און מיד".
מאלאדאווסקי, 1, (ליד "ארעמע ווייבער").

(וואגן אירגעט, 3 ...).

3. וואס ווערט באצאלט. % ער האט באקומען א גוט געצאלטע ארבעט. דער פראפעסאר איז ארויסגעפארן אויף א באצאלטן אורלויב.

33

1961 " |...| האָבן די יוניאָן=פּירערס צוריק אויפֿגענומען

30 זייער אַלטן קאַמף פֿאַר געצאַלטע וואַקעישאַנס |=וואַקאַציעס|, פֿענסיעס |...|". צ. כהאָן, פֿער 155, XI/4.

4. וואָס מע דאַרף/מוז דערפֿאַר באַצאָלן, ס'איז ניט אומזיסט.

% דער אַרײַנגאַנג אין מוזעום איז אַ געצאַלטער.

|| געצאַלטקייט - די, בא. אייגנשאַפֿט אדער מצב פֿון ווערן/זײַן געצאַלט.

ג ע צ א ל ט !! - דאס, =ן. ־פּפּ געצאלטס.

1. שׂכירות, לוין, געהאַלט (פֿאַר אַרבעט, באַדינונג).

% אַרבעטן פֿאַר געצאַלט. העכערן דאס געצאַלט.

באַקומען/קריגן געצאַלט. נעמען, געבן געצאַלט.

אַ גוט געצאַלט, אַ קנאַפּ געצאַלט.

1887 " די געזעלן אַרבעטן פֿאַר געצאַלט, און די בורשן (טערמינאַטארס) אומזיסט". איבן מרדכי בן=שאול, 34,1. 31

1916 " פֿאַר אונדזער אַרבעט באַקומען מיר פֿון זיי נישט קיין שום געצאַלט". שלום=עליכם, 8ב, 99. קאנק

1948 " איצט איז ער אַ טרעגערל אין מאַרק |...| פֿאַר אַ קליין געצאַלט, מחמת אויף קיין גרעסערע משׂאות איז ער ניט קיין בעל=כוח". נסתר, 6, 431. קאנק

געצ - 11.

2. קאָמפּענסאַציע (באַלוינונג אָדער שטראָף). % דער
רשע וועט שוין קריגן זיין געצאָלט אין גיהנום.

1917 " |...| דאָס גאַנצע ייִדישע פֿאָלק |וועט| זיך דערפֿן
אָפּרעכענען אין די שרעקלעכע טעג פֿון געצאָלט - 36
מיט אונדזער בלוט, מיט אונדזער לעבן".
זשיטלאָווסקי, 6, 206.

געצאלטס - דאס,=ן. דזוו געצאלט !! ב 1.

1820 " נאר זייט אזוי ווי די קנעכט |...| וואס זיי

47 דינען דעם האר ניט אויף דעם תנאי צו נעמען דערפאר

געצאלץ |...| נאר מחמת ליבשאפט". חובות הלבבות,

2, דף ג - 1.

1895 " אז מען קויפט פון דעם יִדישן בעל=מלאכה

49 די כלים, וואס ער האט זיי גענומען פאר זיין

געצאלטס, זאל מען טובלען אין א ברכה". ס' מקור

הברכה, !!, ז' נג - !!.

1907 " דער לערער האט געפועלט, מע זאל זיי באפרייען

א/41 פון געצאלטס און מע זאל זיי נאך ארויסגעבן אויף

קליידונג און שטיוועלעך". שלום=עליכם, 18, 44.

1948 " אסתר=רחל, די ארעמע געטרייע קרובה, וואס

קאנק אין שום לוין, אין געצאלטס, האט זיך אונטערגענומען

אַרומגייִן אַרום געטעלעך אי טאָג אי נאַכט".

<u>נסתר, 6, 301.</u>

[7] <u>שור:</u> <u>אַזוי ווי דאָס פֿאַרדינסט, אַזוי איז דאָס</u>
<u>געצאָלטס</u> |<u>סטוטש 605</u>|.

<u>רעד:</u> באַטײַט ניט קלאָר: "פֿאַרדינסט" איז דאָך דאָס
אייגענע וואָס געצאָלט...

ג ע צ א מ ט - 1. פאר פון צאמען.

געצאמטערהייט - אדוו. מצב פון זיין געצאמט.

% דאס פערד איז די גאנצע צייט געשטאנען געצאמטערהייט.

|| געצאמטקייט - די, בא. אייגנשאפט אדער מצב פון זיין געצאמט.

1948 " אזא געצאמטקייט פון צימצום גיט אפ מיט
קילקייט פאר דעם אומגעניטן לייענער". 53
ב. ריווקין, 1, 315.

1965 " די געצאמטקייט פון די שרייבערס, וואס
האבן געשריבן אויף א שפראך, וואס איך ~~[illegible]~~ 55
איר זענען זיי נישט היימיש". גלאטשטיין, פער 69, II/26.

געצ - 15.

(?נ?) ם |געצאמען| ג י צ ע מ ן - אוטוו. |וואַרטן?זאמען זיך?|

... " אונ׳ וועך מיר צען גוילדן פֿפּעניג זולן אֵין נעמן,

// דא לויפן זי היים אונ׳ לושן אונש גיצעמן". א/56

מגילה=ליד, ש׳ 458 - 459.

ג ע צ אָ נ ד ל ט - אדי/אדוו. דזוו געצײַנדלט.

1929 " צווישן בײדע וועגן |...| שטײט נאָך |...|

אַ קײלעכיקער |...| און אויבן געצאָנדלטער א/56

פּעסטונג=טורעם". מ. ווינער, 2, 120.

ג ע צ אַ נ ק I - דאָס, בא. (שנש) דאָס (דויערנדיקע
צאַנקען (שוואַך לויכטן, אויסגיין).

1936 " פֿאַרבלוטיקט ליגט דער אָסיען אויף דיין
57 פּנים און געצאַנק". סוצקעווער, 3, 73.

1955 " דערשפּירסטו טיף אין זיך אַ בלינד געצאַנק//
63 פֿון ווינטערדיקער זון אויף גרויער שויב".
א. אויערבאַך, 6.

1966 " ווער וועט אַרבן מיין קליינעם בית הקבֿרות,
א/59 // און דאָס ליכטיקע געשאַנק // פֿון אַ נר=תמידיק
יאָרצייטליכט// אין אייביקן געצאַנק?".
גלאַטשטיין | ציט אַנטאָלאָגיע פֿון דער מאָדערנער
ייִדישער פּאָעזיע, ז' 22 |.

ג ע צ אַ נ ק !! – דאָס, באַ. דאָס (דויערנדיקע) צאַנקען (קריגן זיך).

1871 " קאַרץ |=קורץ|, איך וועל נישט פֿאַרציילן לאַנג, // עס איז צווישן זיי געוואָרן אַ געצאַנק". 58

רוף, 2, 15.

1936 " אַזאַ איז, קעניג ליכטיקער, פֿון אונדזער קריגעריי דער פֿאַדעם: // באַווײַליק אויסצוהערן אונדז איך אונדזערן געצאַנק". 62

בראָדערזאָן, 27ב, 82.

1958 " מע האָט פֿאַרגעסן מיט אַ מאָל געצאַנק און שטרײַט, // און יעדער האָט געוואָרעמט פֿריידיקע געפֿילן". 58/א

גראָס, 2, 288.

□ גיצענק.

1661 " |...| איין טייל לייט גינן ארום הער און

מאכן איין גרוש גיצענק אונ' לעגן איין קיין עהר". 59

יוסיפון, 2, דף ג - 2.

1743 " דארטן איז גזעצן איין מאן פון דיא (פרושים)

אונ' זיין נאמין וואר אליעזר אונ' דר וואר איין 66

גצענק מאכר אונ' איין ביזר |...| מענש".

יוסיפון, 4, דף עא.

ג ע צ אָ נ ק ט - פֿאַר פֿון צאַנקען.

21,   [redacted] - געצ

ג ע צ א פּ ט - פאר פון צאפּן ! (פליסיקייט)

ג ע צ א פּ ט - פאר פון צאפן !! (כאפן)

ג ע צ א פ ל – דאס/דער, בא. (שנש) דאס (דויערנדיקע)
צאפלען.

א/69 1929 " |...| הערצער=געצאפל". מ. קולבאק, 4, 203.

רעד: געפינען און אויסברייטערן די ציטאטע.

1945 – 1947 " כ'האב פון א ברונעם דערהערט א געצאפל,
69 // דעם נפש געפונען |...|". סוצקעווער, 3, 446.

1968 " אפשר זאגן: ווייל און פיין, וואס דונערדיק
א/68 צי שטיל// גייט דער ציל אן רחמים דורך געצאפל,
שרעקן ווייטיק?". לעיעלעס, 6, 149 – 150.

ג ע צ א פ ל ט - פֿאר פֿון צאפלען (זיך).

.25 .[redacted] - געצ

ג ע צ אַ צ ק ע וו ע ט - פֿאַר פֿון (עלט) צאַצקעווען.

ג ע צ א צ ק ע ט – 1. פאר פון צאצקען.

2. באפוצט, ארנאמענטירט אויף א געקליגלטן, גוזמאדיקן אופן. % די הגדה איז א געצאצקעטע מיט אלערליי ווינייעטקעס.

~~[illegible]~~

ג ע צ אָ ק – <u>דאָס, בא.</u> דאָס (דויערנדיקע) צאָקען.

1938 "מיין יוגנט איז געווען: אויף שטיינערדיקע

ברוקן <u>געצאָק</u> פון טויט". <u>פֿײַנבערג, 2ב, 17.</u> 82

געצאַקט - אַדי/אַדוו, פּפּ געצאַקנט |אַהוו|.
מיט אַ צאַק(ן), מיט קאַנטן ניט גלאַטע, נאָר מיט
אומרעגולערע אײַנשניטן/אײַנטיפֿונגען; שטשערבאַטע.
% געצאַקטע קאַנטן. דאָס געצאַקטע מעסער טויג שוין
ניט צו שנײַדן.

1920 " דעם אַגרעס האָדעווען מען אומעטום צוליב 85
זײַנע געשמאַקע פּירות. זײַנע געצאַקטע לאַפּנבלעטער
מיט די געצאַקטע קאַנטן לאָזן זיך פֿונאַנדער תחילת
פֿרי=יאָר". איבן האַכבערג, 1, 44.

1925 " אויפֿן סאַסניקן און פֿרישן דיל |...| האָבן זיך
אומגעוויגט געצאַקטע און געשפּיצטע בלעטער=שאָטנס". א/84
י. י. שוואַרץ, 2, 88.

געצ - [redacted] 29.

1968 " |...| האט מען אוועקגעשטעלט אַ גרויסן טיש,

אויף וועלכן בחורים האָבן גערעדלט די מצות מיט 84

אײַזערנע <u>געצאַקטע</u> רעדלעך". <u>ש. קאַזמאַן.</u>

<u>יזב 20, ז' קצא.</u>

ג ע צ א ק נ ט - אדי/אדור. |או·ור| . דזור געצאקט.

.32 [redacted] - געצ

ג ע צ א ר א פּ ע ט - פאר פון צאראפן |הארקאורי|.

ג ע צ אָ ר נ ט - פאַר פון צאָרענען.

34. [redacted] - געצ

ג ע צ ב̄ ו ע י אַ ט ש ע ט |געצוו,יאַטשעט| –

__פֿאר פֿון__ __צב̄ועיאטשען__.

ג ע צ ו ו א ג ן - פאר פון צוואגן.

.36 [redacted] - געצ

(?נ?) ם, געצוואַנג | ג י צ וו א נ ג - דער, צוואַנג,

דאָס צווינגען.

1668 " אונ׳ זי |די יוונים| האבן גיצוואונגן אייך

104 מיט איינם גיצוואנג גרושן אונ׳ מיט יוך איינם שווערן".

יוסיפון, 3, דף רצט.

28

ג ע צ ו ו א ר נ ט – אדי/אדוו. (עלט). צונויפגעדרייט,
צונויפגעפלאכטן (פון עטלעכע פעדעם); געצווירנט.

|אנהייב| " |...| פיינע קופערשטאק, גאר געשפונען
און געצווארנט, טאקע ווי מע שניצט און מאלט, 105
פאר דעם מלכות צוטראגן". אנ, געגנארטע וועלט, ז'122.

37. געצ - [redacted].

געצוו·נגען - 1. פֿאַר פֿון צווינגען.

2. אַדי/אַדוו. וואָס איז (ווערט) געצוו·נגען, ניט פֿון
אייגענעם (פֿרײַען) ווילן, גענייט. % געצוו·נגענע
אַרבעט. אַ געצוו·נגענער שטײַער.

1873 " |...| יענע מיני דאַמען, וואָס אין זייער
געזעלשאַפֿט באַנעמען זיך אַפֿילו די גאַנץ ווווילע קאנק
מיט עפּעס אַ געצוו·נגענער אומגעצוו·נגענקייט, דאָס
הייסט, פּראָסט יידיש, זיי טוען זיך אָן אַ כוח,
צווינגען זיך, אַז זייער באַנעמונג זאָל אויסזען נישט
געצוו·נגען". מענדעלע, 1, קאַנק 260740-150530.

1957 " די ליפּן הייבן אָן אויפֿגיין אין אַזאַ מין
אויסקרימונג פֿון אַ געצוו·נגענעם שמייכל". 94
ליוויק, פּער 69, 20/IV.

|| געצווּנגענערהייט - אדוו. איך מצב פון זײַן געצווּנגען. % ער האָט עס געטאָן געצווּנגענערהייט, מע האָט אים געשלאָגן און געסטראַשעט צו הרגענען.

1856 " און דעם גן עדן זעניך דא זוביך היידער |...| דאס ערשטע הויז |...| און דעם הויז זעניך דו גרים וואס זייא האביך זעך מגיר גיוועך פון פרייעם ווילך ניט געצווינגענערהייט". אנ, מעשה רבי יהושע, בן לוי, 1, 5.

2/94 ב

געצווּנגענקייט - די, בא. אײַגנקייט אָדער מצב פון זײַן געצווּנגען. % מע האָט באַמערקט די אומנאַטיר-לעכקייט, געצווּנגענקייט אין זײַן אויפֿפירונג.

/7 שווּ: געצווּנגען און געניט טוט גאָט לייד |סטוטש 464|.

□ <u>גיצוואונגן.</u>

1716 " אונ׳ די שטרקי אונ׳ <u>גיצוואונגני</u> נבואה גייטש

וואר צו מיר אם אובנט ווי דר אנטרינר איז קומן". 90

<u>ס׳ המגיד, 3, קיז - !!</u>

.40 געצ - [redacted]

געצוו´יט - דאס, בא. (שנש) א סך צוויט, אלערליי
בלומען.

... " און ס'האט די ערד זיך אויסגעגרינט |...| מיט
א געצוויט". מ. יפה, פער 24, 241. 113

41. [redacted] - געצ

ג ע צ וו י ט ע ט - פאר פון צוויטען.

ג ע צ ו ו י ט ע ר ט - פאר פון צוויטערן |הארקאווי|.

ג ע צ וו י ט ש ע ר – דאס/דער, בא. דאָס ‡דויערניקע‡

צוויטשערן, דאָס צוויטשערן פֿון אַ סך פֿייגל.

% פֿריילעכער געצוויטשער. ~~ער~~ פֿייגלשער געצוויטשער.

1946 " דער גאַנצער אינדרויסן איז פֿול מיט צוויטדופֿט

און מיטן געצוויטשער פֿון פֿייגל". י.י.טרונק,4,211. 116

1965 " די פֿייגל זוימען אַרום די ברעגן פֿון טאָג

מיט געצוויטשער". מאַניק, פֿער 38, נ' 51.

|| געצוויטשעריי – דאס, בא. דזוו דפֿוו.

% דאָס געצוויטשעריי פֿון אַלערליי פֿייגל פֿאַרפֿולט

דעם וואַלד.

.44

געצ - [redacted]

ג ע צ ו ו י ט ש ע ר ט - <u>פֿאַר פֿון</u> <u>צוויטשערן</u>.

ג ע צ ו ו י ג - דאס/דער, =ן. (שנש). 1. אַ סך צווייגן, כלל צווייגן פֿון אַ בוים. % געדיכטער, גרינער, פֿאַרפּלאָנטערטער געצוויג.

1943-1937 " איך האָב געזען אַ שוואַרצן בוים אין פֿעלד, אַן עלנטן, - // האָב איך אויף זיין געצווייג 137

אַ וואָרף געטאָן אַ פּיערדיקן רינג". סוצקעווער, 3,123.

1941 " אין דער מוילקע יידל געקומען אונטער דעם געצוויג פֿון אַ גרויסן אייכנבוים". תרגום יהואש, שמואל-ב, 143

יח - 9.

1960 " דורכן דזשאַנג=געאַנג, שפּרינגען ברומענדיקע חיות, קלעטערן מאַלפּעס איבערן ווילדן געצוויג". 150

י. פֿרידמאַן, 2, 5.

.46 [redacted] - געצ

2. קוסטעס, בוש. % דאָס בערגל איז באַדעקט מיט אַ

גרינעם געצווייַג.

1936 " פֿון קלויסטער צום באַרג איז געגאַנגען אַ וועג.

ער איז פֿון ביידע זייַטן געווען פֿאַרוואַקסן מיט גראָז 149

און געצווייַג." איבז , ווייַנרייך, 2, 164.

1954 " ער האָט זיך פֿון פֿעלדז אַראָפּגעגליטשט אויף

געצווייַג און געבלאָט, אין וואַסער אַרייַן".

מ. ראַוויטש, 2, 82.

1972 " אַ לייב איז אויפֿגעגאַנגען פֿון זייַן געצווייַג

און אַן אומברענגער פֿון פֿעלקער האָט געצויגן". 131

ראָזענפֿאַרב, 1, 531.

ג ע צ ו ו י י ג ט – אדי/אַדוו. (שנש) מיט צווייַגן,

צעצווייַגט.

1925 "אַ וואַלד איז נאָך געווען אַ וואַלד,// געפֿלאָכטן,

154 געצווייַגט, געקניפּט, געקנוילט". י.י. שוואַרץ,3,78.

□ גצוויגט.

(?נ?) 2. פֿאַרפּלאָנטעט.

... "שתולים – זי זינט גצוויגט". רייכליק8, תהילים,צב-יד.

.48

געצ - [redacted].

ג ע צ וו יי ט - אדי/אדוו. (שנש) צעטיילט אויף

צוויי.

155 1920 " ס'איז מײַן אורוועג געצווייט". מ. קולבאק,1,77.

ג ע צ ו ו י י פ ל - פאר פון צווייפלען.

געצ - [redacted]

ם |געצווילינג| ג י צ וו י ל י נ ג - דער, =ען.

צווילינג.

1610 " צווין דייך ברישט אז צווייא יונגי ריכן

158 גיצווילינג דער הינדן". טייטש=חומש, שיר=השירים, ז-ד.

.51

געצ - [redacted].

ג ע צ ו ו י ל י נ ג ט - אדי/אדוו. (עלט) צונויפגעפאטט.

1868 " תמ"ם - געצווילינגט". אנ, ס' החן |...|,

1, 48.

ג ע צ וו י ק ט – פאר פון צוויקן.

52/1 גע -

געצוו'יקט !! - אדי. "וואָס איז מיט אַ צוויק(ל)".

|פֿער 90, XXX, ז' 92. ℅"געצוויקטע הויזן"|דצוו|.

62

געצ - [redacted]

53.

ג ע צ ו ו י ק ל ט - אַדי/אַדוו. (עלט) באַפּוצט, באַצירט
מיט עפּעס, (וועגן זיסוואַרג).

1902 " דער שלח=מנות |...| איז באַשטאַנען פֿון אַ שיינעם
גרויסן המן=טאַש מיט מאָן, פֿון צוויי קישעלעך, 162
איינס אַן אַפּנס, מיט האָניק=פֿאַרפֿל און דאָס אַנדערע
אַ קײַלעכיקס, פֿון ביידע זײַטן זייער פֿײַן געצוויקלט
|...|." שלום=עליכם, 17, 89.

1912 " אויף די שטעלן - טישלעך, בענקלעך - איז מאַרק
ליגן אויסגעלייגט געצוויקלטע קישעלעך, פֿלעצלעך". 163
מענדעלע, 24, 85.

■ |געצווירנט| ג י צ וו י ר נ ט / ג צ וו ר נ ט -

אדי/אדוו. צונויפגעדרייט, צונויפגעפלאָכטן

(עטלעכע פֿעדעם צוזאַמען). מה"ד: Zwirn.

... " שעטנז - גצוורנט, ל' משזר". רייכלין 8,

166 ויקרא, יט - יט.

1610 " אונ' זיא זאלן מאכן דען בייא גורטיל גאלד

168 בלוא זייד אונ' וואורמילן רוט אונ' לײנן גיצווירנט".

טייטש=חומש, שמות, כח - ו'.

1713 " איך האב אויש גיצוגן דיא ווירדיגי קליידר

169 דר כהנים |...| דיא דא ווארן ליינן גצווירנט".

מחזור, 1, דף קנג - 1.

רעד: מען דאַרף עס אפֿשר לייענען מיט "ע":

"געצווערנט"?

געצוועֶרג - 1. דער, =ן. (עלט) קאַרליק, ליליפּוט, שרעטעלע.

1966 " דו, זילבערפֿוקס אויף וואָרטגעבערג...// איך
172 גאַלאָפּ אויף אות=געצוועֶרג - // שר פֿון פּאָעטיק איך
ליד=קיניגרייך".. מ. דייטש, 4, 66.

□ גיצוועֶרג/גיצוועֶריג.

<--- 1.

1668 " זא גיפאנד ער אל דא קלייני מאנליין דיא
174 דא גינענט ווערדן איך שפראך דער יוונים
(פּיתיקוס)אונ' איך טייטשער שפראך נענט מן זיא
גיצוועֶרגליין". יוסיפון, 3, דף נ'.

.56 געץ - [redacted].

1739 " דער (מלך) האט איין גצוועריג צום דיהנר

גיהאט |...|". ס' מבחר הפנים, דף מב - !!. 177

←--- 2. דער כּלל שרעטעלעך, דאָס שרעטעלעך=פֿאַלק.

1544 " דוא זוכשט מיך ליבר הער אויבר אלי בערג.//

אז ווערן איך אונ' די מיינן אייטל ווילד גיצווערג". 171

שמואל=בוך, סטראָפֿע 686.

.57 [redacted]. - געצ

ם |געצוועורנט| ג י צ וו ע ר נ ט - אַדי/אַדוו.

דזוו געצווירנט.

1723 " |...| דרויף איז גיוועזן דער הושן אונ' אזו

איז ער גימאכט גיוועזן בלויא וואל אונ' פורפיל וואל 179

אונ' קארמיזין וואל אונ' גיצוורענטי ליינך".

בית ישראל, דף ח/ג.

1767 " שש משזר - גיצוורנט". מלמד שיח, שמות, כ"ו, 178

דף 49/ב.

ג ע צ ו י ב ע ר ט – פֿאר פֿון צויבערן.

ג ע צ ו י ג ן – 1. פאר פון ציען.

2. אדי/אדוו. וואס מע ציט. % די געצויגענע ליניע
איז ניט אין גאנצן גלייך. ער זינגט אן אומעטיקן
געצויגענעם ניגון.

3. (עלט) דערצויגן, געהאדעוועט. % איידל געצויגן.

1865 " די אכמיסטשיני איז מיין ניאנקע געוועזן,
איך בין דא געצויגן געווארן". איבז וועיר?, א/184
מסתרי פאריז, ז' 38.

1881 " זייערע ווייבער און זייערע קינדער, וואס זענען
זייער איידל געצויגן, זענען געפאנגען געווארן און 184
האבן גמוזט ארבעטן זייער שווערע ארבעט".
אייך נייע שם תחנה, תחנה לתשעה באב.

1915 " ביסט טאַקע אַנדערש נישט געצויגן געוואָרן,
נאָר אויף קאַווע מיט פּוטער=בולקעלעך?". 209
שלום=עליכם, 15.

|| געצויגענער – (סובסטאַנטיווירט) זייער אָפּגעהיט
(וועגן אַ קינד), אָפּגעציטערט, געבאַלעוועט |סטוטש 561|.

/7 נישט געבוירן, נישט געצויגן – (לאָקל,סאָניק)
"אָן קולטור"|קטור|.

---→ .3

1680 " אירי טעכטר זיינן גלייך אלז דאש פֿיך,אירי זין
און צוכט גאנץ פרייא, אן גיצוגן אלש דיא ווילדי, פון 186
יודישקייט ווישן זיא ווינציג צו זאגן". צוכט שפיגל.

.61   געצ – [redacted].

ג ע צ ו́ י ם – דאָס/דער, בא. (שנש) צוים, צוימונג,

פֿאַרצוימונג.

1964   " סע איז דער ים פֿון לײַדן שוין אַריבער זײַנע

ברעגן,// און כ'קען נישט צוזען מער די רשעות, האַלטן 205

אין געצוימס". מאניק, 2, 132.

.62 [redacted] – געצ

ג ע צ ו י מ ט – פאר פון צוימען.

|| געצוימטערהייט – אדוו. אין מצב (אין דער צייט) פון זיין געצוימט.

1966 " פרווו זיי פיטערן ניט געצוימטערהייט – //
זיי וועלן דיר נאך אויסטרעטן די קערנער". 212
האלקין, 4, 134.

געצוימטקייט – די, בא. אייגנקייט אדער מצב פון זיין געצוימט.

1943 " ער קען נאך נישט קיין עצה געבן זיך מיט דער
פרייהייט זיינער נאך די אלע יארן פון געצוימטקייט". 213
י. י. זינגער, 8, 79.

.63

געצ - [redacted]

ג ע צ ו נ ד ן - פאר פון צינדן.

|| געצונדענערהייט - אדוו. אין מצב (אין דער צייט) פון זיין געצונדן.

געצונדנקייט - די, בא. אייגנקייט אדער מצב פון זיין געצונדן.

ג ע צ ו פּ ט - פֿאַר פון צופּן.

.65 [redacted] - געצ

ג ע צ ו ק ט – 1. פאר פון צוקן (וועגן באוועגונג).

2. אדי/אדוו. (וועגן שריפט) געקרייזלט, מיט קרייזעלעך.

% שרייבן געצוקט. געצוקטע אותיות.

1916 " געפליסט זיך, אז דאס כתב זאל זיין וואס

שענער, געקינצלט און געצוקט". שלום=עליכם, 186. 222

1956 " |...| אנגעשריבן מיט א געצוקטן כתב".

סיימאן, 1, 140. 221

|| געצוקטקייט – די, בא. אייגנקייט פון זיין געצוקט.

1939 " די זעלביקע פארשפיצטקייט און געצוקטקייט".

מ. וויינרייך, 4.

ג ע צ ו ק ע ר ט - 1. פֿאַר פֿון צוקערן.

2. אַדי/אַדוו. מיט צוקער, זיס פֿון צוקער. געצוקערטע
געטראַנקען. דאָס קינד טרינקט געצוקערטע מילך.

1930-1926 " דער שענקער |...| האָט געהאַלטן אַ קליין
פֿעט קינד און עס געפּאַשעט מיט געווייקטע זעמל און 226
געצוקערטן טיי". אָפּאַטאָשו, 10, 129.

1946 " איר זענען ניט באַקומען די איידעלע פֿרישע
הינדעלעך און די פֿעטע געצוקערטע יויכן". קאנק
י. י. טרונק, 4, 13.

3. וואָס איז געוואָרן (ווי) צוקער. % געצוקערטע
איינגעמאַכטס, קאָנפֿיטורן. געצוקערטער האָניק.

1888 " די פּוטער באַקומט אַ ריח, דער איינגעמאַכטס
געצוקערט און מען וואַרפֿט עס דערנאָך אַרויס".
מענדעלע, 3, 82.

.67 ~~58~~ - געצ

1907 " |...| דאַרטן וועט ער |דער איינגעמאַכטס| שטיין אַזוי לאַנג, ביז ער וועט ווערן געצוקערט און כאַפּן אַ שימל". שלום=עליכם, 8א, 52. קאַנק

4. (פּיג) איינגענעם (איראָניש) וועגן רייד, פּנים=אויסדרוק). % געצוקערטע רייד. זי האָט תמיד גרייט אַ געצוקערט שמייכעלע פֿאַר יעדן.

1865 " אירע ווערטער וואַרן |=זײַנען געווען| אימער זיס און געצוקערט". דיק, 20, 8. א/226

[redacted] .68

[redacted]. – געצ

ג ע צ י – דאָס/דער, בא. (שנש) דאָס דויערנדיקע ציִען.

1949 " דאָס איז דאָס שפּיל פֿון שטריק=געצי. דער מענטש איז די שטריק, דער אַלטער און איך – מיר 231
שלעפּן אים יעדער צו זיך". פּינסקי, 6, 137.

1970 " |...| שפּאַנען די פֿיס מיט די געשפּאַנטע אויערן אין איין געצי צו גלאַנגען אַזוינע מונטערנדיקע ". 230
י. קאַפּלאַן, 2, 156.

געצ – [redacted]

[redacted] .69

(?נ?) ג ע צ י ג ל ט – אדי/אדוו. פֿון (מיט) ציגל.

% געציגלטע הײַזער.

70. [redacted] - געצ

ג ע צ י ז ל ט - <u>פאר פון</u> <u>ציזלען</u>.

.71

געצ - [redacted].

(ג ע) צ י ט י ר ט - פאר פון ציטירן.

.72 [redacted] - געצ

ג ע צ י ט ע ר - דאָס/דער, בא. דאָס דורערנדיקע
ציטערן, דאָס ציטערן פֿון אַ סך מענטשן, אַ דריקעניש.

1939–1937 "שפּיר זײַן געציטער - דיק, באַהאַרצט און
234 סטרוניק". סוצקעווער, 3, 118.

1950 "פֿאַרנעם דאָס געדודער,// געציטער, געקענטש".
236 ניסענזאָן, 4, 55.

1967 "אַ רגע געציטער: צי לעבט נאָך די מאַמע?".
235 י. פֿרידמאַן, 4, 112.

|| געציטערניש - דאָס, =ן. (שנש) דזוו ציטערניש.

1963 "אַן ערד=געציטערניש זאָל קומען". מ.מ. שאַפּיר,
240 1, 192.

73.

[redacted] - געצ

געציטערט - 1. פֿאַר פֿון ציטערן.

2. אדי/אדוו. (וועגן אַ קינד) וואָס איז זייער טײַער,

שטאַרק אָפּגעהיט, געבאַלעוועט, ציטעריק.

% אַ געציטערטער בן=יחיד,

1880 " חוהלע, זײַן ווײַבל, איך זייער אַ געציטערט

קינד". קאַלמוס, 2, 6. 238

.74 - געצ

60

ג ע צ י י ג ! - דאס, מצ דז/(זן) =ן. 1. מיטל

(מכשיר, כלי, אייַנריכטונג), וואס דינט אויסצופֿירן א

באַשטימטע אַרבעט; אינסטרומענט. % די נאָדל איז דעם

שנייַדערס געצייג. די האַק איז אַ שאַרף געצייג.

א געצייג צו בויערן/(זעגן, הובליעווען). אַרבעטן

מיט דעם געצייג. שאַרפֿן דאָס געצייג.

א שרויפֿנציער איז אַ נייטיק געצייג אין יעדער שטוב.

... " טאָ מאַך זשע מיר זיבן וויגעלעך אָן מעסערס און

אָן געצייגן". פֿאָלקסליד. 295

1934 " ווי אַ גנבֿ, וואָס האָרכט אַרום זיך, צי מען

לויערט,// זוך איך אַ געצייג, וואָס בויערט". 283

מ.ל. האַלפּערן, 4, 244.

2. זאַמל=נאָמען פֿאַר אַלערליי מכשירים, וואָס דינען אויסצופֿירן א באַשטימטע אַרבעט, אין אַ באַשטימטן פֿאַך, מלאכה. % אַרבעט=געצייג. שרייבגעצייג.

דער סטאָליער טראָגט זיין קעסטל געצייג. שניידעריש (שוסטעריש, קירזשנעריש) געצייג.

1823 " ווי פֿיל טוזנט מענשין דארף מען צו האבן למשל
צום עשין, |...| היינט די גיצייג דר צו". 261
איליער, 1, 200.

1899 " דענסטמאָל טרייבט עס שלמהלען אין קוזניע
אַריין, ער פֿאַרקלייבט זיך דאָרט צווישן אַנגעוואָרפֿענע 304
געצייג אין אַ ווינקעלע |...|". מענדעלע, 8ב, 169.

1946–1943 " מאיר שלייען גייט דעמאָלט אַרויס מיט
זיין געצייג צו דער אַרבעט אויף דער באַן=ליניע". 265
בערגלסאָן, 18, 654.

3. (פּיג) מיטל (וועג, אופן) צו דערגרייכן אַ ציל.

% דאָס בוך איז אַ וויכטיק געצייג צו באַקומען וויסן און קולטור. די פּאַרטיי איז געוואָרן אַ געצייג צו קריגן מאַכט.

1888 " דאָס |די נעז |האָבן זיי |די גלאָפּסקער מעקלערס|
קאנק אַ מתנה פון זייער ליבן נאָמען אַ מינדסט געשעפטל|...|
אָנצושמעקן – דאָס איינציקע געצייג זייערס זיך דערמיט
צו דערנערן". מענדעלע, 3, 171.

1912 " ס'איז אמת, אַז די אינדוקטיווע לאָגיק איז די
307 געצייג, מיט וועלכע מיר באַרייכערן אונדזער וויסן".
זשיטלאָווסקי, 3, 113.

1959 " זי האָט אים געלערנט ניצן זיין ספּעציעל פּאַרשעריש,
ניט בלויז זיין אַלגעמיין ליטעראַריש געצייג".
ניגער, 9, 319.

.77 [redacted] - געצ

1970 "פֿון אַנהייב אָן איז דער יודענראַט געווען אַ
געציַיג אין די הענט פֿון דער געסטאַפּא". 299

יזב 15, 809.

0 געציַיג=קעסטל – דאָס, =ער. אַ קעסטל, דער בעל=מלאכה
האַלט (אָדער טראָגט) זײַן נייטיק געציַיג.

געציַיגשטאַל – דאָס, באַ. ספּעציעלער מין שטאָל פֿאַר
אינסטרומענטן |פֿער 90, XX, ז׳ 92|.

אַרבעט=געציַיג – אינסטרומענט(ן) צו אַרבעטן.

מאַטער=געציַיג – מכשיר(ים) צו פּײַניקן מענטשן פֿיזיש.

.78 [redacted] - געצ

1927 " |...| און בלאנקען וועט דאָס פֿעלדגעצײַג,//

דאָס פֿעלדגעצײַג פֿון שווערד געשמידט". 245

מ.ל. האַלפּערן, 2, 98.

קלאַפּער=געצײַג - פּפּ קליפּער=געצײַג - (אָפּט איר)

דאָס גאַנצע נייטיקע געצײַג, אַלע מכשירים, אַלץ=מיט=אַנאַנדער.

1912 " אונדזער נחומציע דער רופֿא איז געקומען מיטן

קליפּער=געצײַג, אים געשטעלט באַנקעס, געזאָגט:

נישקשה, עס וועט אים איבערגייין". מענדעלע, 47,24.

ם |געצייג !!| ג י צ יי ג – דאָס. זאַכן, חפצים, (?נ?)

פּראָדוקטן, שטאָף.

1701 " וויא נון בר קפרא זעלבש הערט דא קליידט ער

אים פון קאפּף ביז פֿוסן, דען אל זייני קנעכט אונ׳

קליידונג אונ׳ אל זיין גוט גיצייג וואר אים דער

טרונקן". מעשה=בוך, מעשה רל"ב.

1743 " |...| האט מאנטעזינוס ארויש גצאגן אויש זיין

רייז זאק באשוייט אודר צוויבאק אונ׳ אנדר צוקיר 252

גיצייג". שארית ישראל, דף קמב.

1748 " אונ׳ ווען ער שון וועלט זעלבש שמעקציג גיצייג

איין טון פר (יום טוב) אין דאך (אסור)". 264

סידור תפילות, דף עה – 2.

1774 " |...| וויא אַך פֿר שטאנד האב זיא |...| פֿון

דז שלעזינגר טיש אונ הנז טון גיצייג מיט גיבראכט |...|". 288

חנוך לנער, דף י"א – I.

.80 [redacted] - געצ

(?נ?) ם | געציַיג !!!| ג י צ יי ג /ג ע צ ו ג - דער,

עדות, באַווייַז. מה"ד: gezine

... " עדותיך - דין גצגא, ל' עדות". ריַיכלין 8,

תהילים, צג - ה.

XV י"ה | " נון זיין היא קיין גיצווייג דש ערש הוט

גיטון". שמואל=בוך, סטראַפּע 1386. 292

1610 " אונ' יעקב ער רופט צו אים | דעם הויפן שטיינער |

הויפן דער גיצייג". טיַיטש=חומש, בראשית, לא - מז. 285

1696 " (לא תענה) דוא זאלשט ניט ביצייגן בויז אונ'

אונרעכט צו זיין איין פאלשר גיצייג". | סידור | 284

תפלה למשה, דף קנ"ח - 2.

81.

געצ - [redacted]

ג ע צ <u>יי</u> ג ט - פאַר פון (<u>דטשמ</u>) <u>צייגן</u>.

געצ - [redacted]

.82

(?נ?) ם |געצייגן| ג צ ג ן - עדות שטעלן, עדות זאָגן.

... " העידותי - איך גצוגא, ל' עדות".

רבֿיכלין 8, דברים ד - כו. |תי: איך מאַך עדות|. 322

ג ע צ יי ג ע נ י ש - <u>דאס, מצ דז.</u> 1. אַרויסזאָג, אַנזאָג, געבאָט.

1848 " די א <u>גיצייגניש</u> פון גאט זעניך ווארהאפטיג די א מאכט קלוג דעם נאר". <u>חובות הלבבות, ז' 186.</u> 325

<u>גיצייגניש/גיצייגנוס.</u>

1. 1610 " דיזי ביפעלונג דש משכן די א <u>גיצייגניש</u> דא וואר ביפולן אויף ווארט משה". <u>טײַטש=חומש,</u> 324
<u>שמות, לח - כא.</u>

1713 " די א לערנונג גאטש איך פול קומליך זי א דר קוויקט די א זיל די א <u>גיצייגניש</u> גאטש איך ווארהפטיג". 328
<u>מחזור, 1, יא - 2.</u>

2. אדות, דאס עדות=זאגן.

1610 " און' איצונד גיא מיר וועלן ור שניידן איין
זיככהייט איך און' דוא און' עז זאל זיין <u>גיצייגנש</u> 326
צווישן מיר און' צווישן דיר". <u>טייטש=חומש,</u>
<u>בראשית, לא - מד.</u>

1679 " דוא זאלשט ניט פֿאלש <u>גיצייגניס</u> רידן קעגן
דיינן גיזעלין". <u>בליץ, שמות, כ - טז.</u> 331

.85 [redacted] - געצ

ג ע צ יי ט |דער? דאָס?|=ן. (לאקל, וועננגראוו)

" געוויטער, שטורעם"|קטוו|. 334

.86

געצ - [redacted].

(?נ?) ם |געצייט) ג י צ יי ט - די, =ן. צייט.

... "אין דען גיצייטן טרוימט מרדכי איין טרם

336 שווערליך". מגילה=ליד, ש' 362.

gezît :מג"ד

ג ע צ יַי ט י ק ט – 1. פֿאַר פֿון ציַיטיקן.

2. וואָס איז ציַיטיק.

|| געציַיטיקטערהייט – אין מצב פֿון זיַין ציַיטיק.

1895 " פּירות וואָס זענען געציַיטיקטערהייט אויך
שטאַרק ביטער אָדער זויער, וואָס זענען ניט ראוי צו 335
עסן בײַ רוב מענטשן, מאַכט מען אויף זיי גאָר קיין
ברכה ניט". ס' מקור הברכה, I, דף ז- II.

ג ע צ יי כ נ ט – 1. פאר פון צייכענען.

2. אדי/אדוו. וואס איז/ווערט אויסגעטיילט דורך א באשטימטן סימן.

1935 " |...| צוגעהעריקייט צו א געצייכנטן קיבוץ".

340 ווײַנרײַך, 3, 21.

3. (עלט) אויסגעצייכנט, זייער גוט, אויסנעמלעך.

1896 " ר' שלמהס טאכטער איז א געצייכנטע פריילן,

344 א קראסאוויצע, דערצו א געלערנטע". אחון, 2, 13.

1907 " אויב דו ווילסט א רעכטן לערער, א געטרייען,

348 קאן איך דיר רעקאמענדירן מיין אייגענעם זון, ער

איז א געצייכנטער פעדאגאג". שלום=עליכם, 18,29.

4. (סובסטאנטיווירט) דער, =ע. (שגל) לאגעריסט וואס

349 איז פארזעען מיט א ספעציעלן אפצייכן". [בלומענטאל, פערנ90, נאצי - 2.

|| געצייכנטערהייט - אדוו. אין מצב פון זיין געצייכנט. % געצייכנטערהייט איז דאס בילד געווען שענער ווי שפעטער ווען דער מאָלער האָט עס אויסגעפּילט מיט פאַרבן.

געצייכנטקייט - די, בא. אייגנשאַפט אָדער מצב פון זיין געצייכנט מיט אַ באַשטימטן סימן, קוואַליפיקאַציע.

1935 " אין גרונט שאַפט יעדע געצייכנטקייט אַ ספּעציעלע פּסיכישע סיטואַציע". ווייַנרייך, 3, 22. 350

1936 " אַזוי אי, עס מיט מענטשן וואָס האָבן סתם אַ געצייכנטקייט". י. מאַרק, פער 5א. 351

/7 געצייכנטע קאַרטן - קאַרטן מיט געוויסע סימנים, וואָס אַ שווינדלערישער קערטן=שפּילער האָט געמאַכט אויף זיי.

ם

גצייכנט.

5. באצירט, באפוצט.

1713 " ער |גאט| איז גצייכנט מיט צירונג איינש
מלכות". מחזור, 1, קע - 2. 346

רעד: מסופק אין אויסטייטש.

6. געחמעט, אונטערגעשריבן.

1743 " פר ערשט האבן זיא איין פר קלארונג גבראכט
איש פראג וואו גרונטר גצייכנט וואר דער בארגיר 345
אונ׳ שטאטש רעכטר". שארית ישראל, דף קל"ז.

ג ע צ יי ל ט - 1. פֿאַר פֿון ציילן.

2. וואָס איז ~~דורעס געציילט~~ איבערגעציילט. % די ביכער אויף די פּאָליצעס זײַנען געציילטע, מע ווייסט אַקוראַט וויפֿל ס'איז דאָ. די געציילטע און געוויגענע פּעקלעך האָט מען פֿאַרשלאָסן אין מאַגאַזין.

3. אין אַ קליינער צאָל, ניט קיין סך, עטלעכע. % מע ליידט היינט ניט אין די קראָמען, געציילטע קונים זײַנען געקומען. געציילטע סאָלדאַטן האָבן געהיט דעם וועג.

1884 " וואָס פֿאַר אַ גאַנג איז דאָס צו שינדן און באַרײַסן מיליאָנען מענטשן, אום אַ בעל=צדקה צו הייסן פֿאַר עטלעכע געציילטע פּריווילעגירטע מקבלים?".

איבן ווער?, נתן החכם, ז' 14. 356

1935 " די געציילטע גארייער נגידים, וואס האבן
צוגעבריים עסנוואַרג אין זומער, זענען געזעסן קאנק
אפגעשלאסענע אין די דירות |...| נישט אנצוקוקן די
געמיינע לייט און נישט אויסצוהערן זייערע קלאַגרייד".
באשעוויס, 1, 33.

1968 " אין געציילטע מינוטן האט זיך חייקל אנגעטאן".
גראדע, 7, 206. קאנק

4. (עלט) פארעכנט, צוגערעכנט, איינגעשלאסן.

1832 " איטלעכע טרער ווערט געציילט פאר השי"ת
און |ער| נעמט |זי| אן זייער לנחת ולרצון". 383
דוב בער, פרק ל"א.

|?1955| " אויך דארף מען איבערטראַכטן וועגן שטראף,
הס=ושלום, ווען זיינע חברים ווערן געציילט צו א 382

מצווה=זאַך און ער ציילט זיך ניט". איבן |ווער?|

ליקוטי אמרים, ז' 508.

|| געציילטערהייט - אַדוו. אין מצבֿ פֿון זייַן געציילט.

1968 " ר' צמח |...| האָט דעם פֿאַפֿירגעלט דערלאַנגט

איבערן טיש דעם לאַהויסקער, און יענער האָט עס, קאנק

ניט געציילטערהייט, אַרייַנגעלייגט אין הויזן=

קעשענע". גראַדע, 7, 407.

געציילטקייט - די, בא. אייגנקייט אָדער מצבֿ פֿון

זייַן געציילט.

(מיט/אין) געציילטע ווערטער - גאָר בקיצור

(רעדן, שרייַבן).

<u>מיט געציילטע טריט</u> - געלאַסן, פּאַמעלעך (גיין, טאָן עפּעס).

1911 " איך רויִק שטילע צייַטן גייט מען זיך דאָרט צו יעדער זאַך מיט <u>געציילטע</u> אויסגעמאָסטענע טריט". 360

<u>ווייַסענבערג, 2, 26.</u>

<u>לעבן פֿון אַ געציילטער קאָפּיקע/גראָשן</u> - מוזן אויסקומען מיט זייער אַ קאַרגן פֿאַרדינסט, זייַן געצוווּנגען צו זייַן זייער שפּאָרעוודיק.

<u>די טעג זייַנען געציילטע</u> - ס'איז שוין נאָענט צום סוף, (אויף וועגן עמעצן, וואָס האַלט בייַ שטאַרבן).

% ער איז מסוכן קראַנק, <u>די טעג זייַנע זענען געציילטע</u>, זאָגט דער דאָקטער.

1935 " די גרעסטע מקובלים פֿון פּוילן |...| האָבן אַנטפּלעקט אַלערליי רמזים אין זוהר און אין פּאַרצייַטישע

קבלה=ספרים, אַז די טעג פֿון גלות זענען געציילטע".

באשעווים, 1, 27.

ם גיצילט. מהד:

4 ←---

... " נחשבו - ווירדן גצילט". רייכלין 8, ישעיה,ה -כח.

1610 " ווען ער דא ווערט גיהעפט צו דער (תשובה)

דר אישט גיצילט צו אל דען לעבנדיגן".

טײַטש=חומש, קהלת, ט - ד.

384 → 368

70

(?נ?) ם| געציילן| ג צ י ל ן - אויסציילן, איבערציילן.

מהד: (ge)zelen.

... " מי מנה - ווער מך גצילן, ל' מניך".

רייכלין 8, במדבר, כג - י'. 399

(?נ?) ם |געציים| ג י צ יי ם - |דאָס?|. ציימל, צוים.

1541 " פעלוקן דער ווש ולוקש |?| הינטר זיך צוקן.//

206 און׳ שפראנג רונדעלה אובן אוף זיין רוקן.// רונדעלה

ווש ווילד און׳ גאר אן גיציים". <u>בבא=בוך, סטראָפֿע</u>

<u>373 - 374.</u>

9711

גע -

געצײן - דאס, =ען. (נש, אווו). אַלע צײן, דער
כּלל צײן; געביס.

ג ע צ יי נ ד ל ט – אדי/אדוו. וואס האט א קאנט
איינגעשניטן ווי צייך. % א געציינדלטע ראד.
די פּאסטמארקעס האבן געציינדלטע ראנדן. געציינדלטע
בלאט. געציינדלטער מוסקול |סטוטש 240|.

1924 " צווישן די פּאדער=קאמערן און קאמערן זיינען
זיי |די קלאפּעס פון הארץ| געציינדלט און 406
קאנסטרויִרט אזוי, אז זיי עפּענען זיך נאר פון
אויבן אראפּ". ד. שאבאד, פער 151, נ' 6.

1926 " ביי יינגערע שנעקלעך איז דער באנד |פון
מויער=קעפּל| א צארטער, ניט קיין גלייכער און א 408
געציינדלטער". יאכינסאן, 2, 208.

1958 " א מאדנע דארף |...| ניטא קיין געציינדלטע
פלויטן ארום גערטנדלעך". מ. ראם, פער 169, 232. 409

|| געציינדלטקייט – די, בא. אייגנשאפט פון זיין
געציינדלט.

געציינערט - אַדי/אַדוו. (שנש) ווי ציין, ציינפאַרמיק.

1919 " איך וועל יאָגן, דעריאָגן, זיך ראַנגלען// מיט
413 הענט און מיט פיס און מיט ביס// פון פאַרשאָפטע
געציינערטע אַנגעלן |...|". האָפשטיין, 1, 85.

1956 " און איך האב אויך געהערט, ווי ס׳זינגען
412 שיר=הכבוד די פעלדן די געציינערטע פון דעם פאַמיר".
גראדע, פער 9, ג׳ פסח, ז׳ 30.

1975 " די האַנט |...| לויכט מיר גאָר אַנטקעגן פון
קאנק ברונעמדיק שוואַרצן וואַלד=האָריזאָנט מיט זײַן שאַרף
געציינערטער ליניע |...|". סוצקעווער, 7, 75.

געצ - [redacted]

.100

ג ע צ י י ק ל ט (ז י ך) - פאר פון צייקלען זיך |הארקאווי|

~~90~~ - געצ
101.

ג ע צ י כ ט י ק - אדי/אדוו. בנב.

1936 " געציכטיקע וואסערהינט לעקן די ברעגעס".

נאדיר, 9, 121.

געצ – [redacted]

102.

ג ע צ י ל ט – פֿאַר פֿון צילן.

|| געצילטקייט – די, באַ. אייגנקייט אָדער מצב פֿון
זײַן געצילט.

ג ע צ י ל י ע ט - פאר פון ציליען.

געצ - [redacted].

104 .

ג ע צ י ל ע וו ע ט - פֿאַר פֿון צילעווען.

ג ע צ י מ ב ל - דאָס/דער, בא. |סטוטש 279|. דאָס (דויערדיקע) צימבלען אָדער דאָס צימבלען פֿון אַ סך אינסטרומענטן.

געצ - ~~95~~.

106.

ג ע צ י מ ב ל ט – פֿאַר און פֿאַדי פֿון צימבלען.

געצימבלטע שטעך |סטוטש 526| – בנב. 27

107. ~~96~~ ~~190~~ - געצ

(?ג?) ס|געצימט| ג צ י מ ט - אדי/אדוו. פֿאַסיק.

מה"ד: gezëmen (gezimt).

... " נאוה - גציִמט וול". רייכלין 8, תהילים, קמז - א. 632

רעד: כ'גיב דעם אויסטייַטש און עטימאָלאָגיע לויטן

קאַרטל. יהואש טייַטשט: נאוה - ליבלעך.

געצ - [redacted]

. 108

ג ע צ י מ ע ר - דאָס, =ן. (נש. אווור) אַ קאָמפּלעט צימערן אין אַ האָטעל; סוויט.

געצ - 97.

109.

ג ע צ י נ ג ל - דאס, בא. (שנש) דאָס {דויערנדיקע} צינגלען.

1935 " |...| קאָרטשעט זיך אין איר קאָפּ מיט הנאהדיקן געצינגל". שטענצל, 1, 7.

ג ע צ י נ ג ל ט - פֿאַר פֿון ציגנגלען.

געצ - ~~99~~

111.

ג ע צ י נ ט - אדי/אדוו. (לאקל, קוטנע) "שייך, זוניק (וועגן וועטער)" |קטוו|.

1951 " דער זיידע פלעגט אויף א שיינעם זוניקן טאָג זאָגן: א געצינטער טאָג". פון וואַנען דאָס וואָרט קומט, 427
ווייס איך ניט". מ. שאטאן, פער 90, XI, 63.

.112

געצ - [redacted].

ג ע צ י נ ק ט - אדי/אדוו. באדעקט מיט א דינעם שיכט
צינק. געצינקטע קיכגעשיר.

1970 " זי האט אפערגענומען פון אונטערן שענקל א
בלעכענע געצינקטע שיסל". י. ערליך, 1, 33.

.113

געצ - [redacted]

ג ע צ י נ ק ע וו ע ט - פאר פון צינקעווען.

געצ - ~~102~~

114\. ג ע צ י ע ש ע ט - פֿאַר פֿון ציִעשען, פֿפֿ (לד) צעסען

(דערפֿרייען, טרייסטן).

געצ - [redacted]

115.

ג ע צ י פֿ ע ר - דאס, בא. זאַמל=נאָמען פֿאַר פֿאַרשיידענע אינסעקטן (ס'רוב געמיינט שעדלעכע,קרענק=ברענגענדיקע); אומגעציפֿער, אומפּלייט. % אין די זומפּן האט געווימלט פֿון געציפֿער.

1936 " |...| און וועט טרעפֿן, אַז אַ'געציפֿער' וועט פֿון מײַן סם נישט פֿאַרסמט ווערן, וועט מײַן סם נישט שולדיק זײַן". גאדיר, 10, 45. 431

116 ~~104~~ - געצ

געציפֿערט - אדי/אדוו. מיט ציפֿערן, נומערירט.

% געציפֿערטע זײַטלעך פֿון בוך.

1870 " ער קוקט עפּעס טאָג און נאַכט אין די גוטע ביכלעך,

וואָס זענען געציפֿערט". צ'. דײַטש, פֿער 177, נ'14, 432

ז' 109 - ז.

117 ~~105~~. - געצ

ג ע צ י ק - אדי/אדוו. (שנש) פון א געץ, געצנדינעריש, פאגאניש.

"ביים געציקן שייטער=הויפן האב איך זיי תמיד געזאמלט". 1960

סוצקעווער, 4, 424. 433

ג ע צ י ק ט - אדי/אדוו. דזוו געצוקט, ב 2.

1935 " טייל |יונגע=לייט| ווייזן ארויס זייער

קאנק ווילקענעוודיקייט אין שרייבן מיט א געציקטער

שריפט |...|". באשעווים, 1, 108.

|| געציקטקייט - די, בא. אייגנקייט אדער מצב פון

זיין געציקט. % זיין כתב צייכנט זיך אויס מיט

דער געציקטקייט פון געוויסע אותיות.

ג ע צ י ק ל ט - 1. פאר פון ציקלען (זיך)

2. אדי/אדוו. דזוו געצוקט, ב׳ 2.

1931 - 1935 " די שרייבערקע פון די אפארן האט געזען
קאנק פאר די אויגן מאדנע געציקלטע אותיות. זי האט געזען
געדרייטע גימלען |...|". מ. קולבאק, 9/8, 75.

1946 " דער קאנוווערט איז געווען געשריבן מיט איידעלע,
קאנק געציקלטע און דראבנע אותיות". י.י. טרונק, 60,4.

1973 " |...| צו די מיטלען אויף אויסצולעבן זיך האט
435 געהערט דאס שרייבן געציקלט, ׳פארשטעלט׳, מ׳זאל
זיך דארפן אנשטויסן". בלומענטאל, 1, 211.

|| געציקלטקייט - די, בא. 1. אייגנקייט פון זיין
געציקלט, ב 1.

1940 " פון דער שיינקייט און געציקלטקייט פון
437 אונדזער קרייען הענגט אפ, צי דער טאג וועט זיין
א ליכטיקער |...| אדער א כמורנער". קאראלניק,3,187.

2. איינקייט פון זיין געציקלט, ב' 2.

% די געציקלטקייט פון דער שריפט איז אזוי שטארק,
אז ס'איז שווער איבערצולייענען זיין בריוו.

געציקלעניש - דאס, בא. דאס ציקלען זיך(קול, שטימע).

% דאס געציקלעניש פון חזן געפעלט ניט אלעמען.

1963 " דאס געציקלעניש האט זיך גענומען קייקלען".
438 מ.מ. שאפיר, 1, 114.

געציקעט (זיך) - פֿאַר פֿונצייקען זיך |הארקאווי|.

ג ע צ י ר - דאס, =ן. (שנש) פוץ, באפוץ, באציר(ונג).

1967 " אפילו שטיין און ליים נעמען יום=טובדיקע

בליצן,// און באקליידן זיך מיט ראסיקן געציר". 440

י. פרידמאן, 4, 96.

1968 " |...| האט נישט פארשטאנען, אז דאס גאנץ

געציר, // צונויפגעשלעפט פון אונטערוועגנס,// 441

איז פרעמדס, געגנבעטס, נישט איר אייגנס".

מאניק, 3, 10.

123 .[redacted] - געצ

(?נ?) ▪|געצירד(ע)| ג צ י א ר ד א - די. צירונג.

"עדי" ... ‏# גציארדא, ל׳ עדי זהב". רייכלין8,

שמואל ב, א - כד. 447

.124 געצ - [redacted].

ג ע צ י ר ט - 1. פאר פון צירן.

2. אנגעטאן, אויסגעפוצט אין צירונג. די דאמען קומען
אויפן באל געצירט מיט פערל און בריליאנטן.

3. באפוצט, דעקארירט, באשיינט.

1885 " אים שמעקט דאס ארעמע איינגעפאלענע שטיבעלע
פיל בעסער פון אייער רייכן געצירטן פאלאץ". 452
זילבערמאן, 1, 10.

1922 " כ'וועל צעבליִען // צו גלייך מיט ביימעלעך
מיט שלאנקע,// מיט ברייטן פעלד אין גאלד געצירטן". 469
האלקין, 1א, 26.

... " |...| און דער מלך שלמה פון זיין געצירטן טראן
// האט מיר געזאגט: ברוך=הבא!" מאלאדאווסקי, ליד, 451
"אין ירושלים קומען מלאכים,"(ז' 7).

|| געצירטקייט - די, בא. אייגנקייט אָדער מצב פֿון זײַן געצירט.

□ גיצירט.

.2 <----

1696 " גיצירט |די מצרים| מיט גאלד און' ציילן פערליך
אויף דען בארטן דאש מער". |סידור| תפלה למשה, 467
דף קנד - 2.

.3 <----

1544 " נון הט דער מאן נבל גאר איין שוינש ווייב,
// מיט אלר ורוימקייט וואש גיצירט איר לייב". 458
שמואל=בוך, סטראָפֿע 615.

1739 " וויא גר גוט זיין מעשים טובים ווען זיא מיט
חכמה גציהכט זיין". ס' מבחר הפנינים, דף ד - ד. 464

4. געקליידט, אנגעטאן.

1648 " דורך דיא פוקנהיימר פּפאַרט שפרענגטן זיא
454 אניין // גר הערליך אונ׳ וואול <u>גיצירט</u>".
<u>מגילת ווינץ, ז׳ 37.</u>

1745 " אונ דש קינד אונ דער פאטר אונ גיפאטר אונ
468 מוהל אונ דיא קרובים זאלין אלי היפש <u>גצירט</u> זיין
לכבוד הברית מילה". <u>סוד ה׳ דף כ/2.</u>

געצ - [redacted]. 127.

ג ע צ י ר ע וו ע ט - פאר פון צירעווען.

ג ע צ י ר ק ל ט - 1. פֿאַר פֿון צירקלען.

2. (עלט) געפֿורעמט, געשטאַלטיקט.

1805 " איז דען דאש יוא מעגליך גאט זאל האבין גזאגט

דש דיא גויה דש איז דר שכל אונ דר פֿר שטאנד 472

וואש איז גיצירקלט איך גאטש גישטאלט זאל רואהן

איזופינסטריך נעפל |...|". איבן פֿאוויר, דף ה -2.

1927 " |...| געצירקלט און אויסגעצאַצקעט ווי א

מזרח, וואָס די אַמאָליקע ייִדישע מושלמים האָבן 471

אויסגעמאָלט". מוקדוני, 1.

|| געצירקלטקייט - די, בא. אייגנקייט אָדער מצב

פֿון זײַן געצירקלט. % אַלע פֿיגורן אויפֿן בילד

טיילן זיך אויס מיט זייער געצירקלטקייט, קײַלעכיקייט.

.129 .[redacted] - געצ

ג ע צ י ש (ע) - דאס, בא. |סטוטש 282|. דאס
(דויערנדיקע) צישען.

|| געצישעריי - דאס, בא. דזוו דפוו. א געצישעריי
פון שלאנגען.

ג ע צ י ש ע ט - פאר פון צישען.

(?נ?) ג ע צ ל - דאס, =ער. (ביטול) געץ/געטש, אפגאט.

אויך א סטאטועטקע פון א געץ.

1882 " לאכט, לאכט אים |=פון| פארליבענישן... אט

480 דאס בלינדע גרעקישע געצל, וואס הייסט 'אמאר',

האט זיך שוין אריינגעכאפט |...| צו יידן אויך".

מ. אסטראווסקי, פער 74, נ' 12, ז' 183.

1934 " ער האט געפרווט ווערן זיך, יאגן פון זיך,

479 האבן זיי אים, ווי א געצל, אין א שטיבל אריינגעזעצט.

זיי היטן אים, ווי מען היט א פלאם פייער |...|".

אש, 13.

132 - [redacted] - געצ
133

104

ג ע צ ל אָ פּ - דאָס/דער, |סטוטש 282|.

דאָס (דויערנדיקע) צלאָפּען.

ג ע צ ל מ ט |געציילעמט| – 1. פֿאַר פֿון צלמען (זיך).

2. אַדי |אויו| געצייכנט (געמוסטערט), איבערגעלייגט

איינס אויפֿן/איבערן אַנדערן ווי אַ צלם; [illegible].

135. ~~121~~ - געצ

ג ע צ מ א ן - דער ~~...~~ ≈ ליִיט. (שנש) געצן=דינער.

1935 " אזוי ווי דער געצמאן זיין היילקסטן אפגאט

485 // פארשטעלט וואס געדיכטער, וואס טיפער אין וואלד".

א. שווארצמאן, 1, 120.

ג ע צ מ א ק ע ט - פאר פון צמאקען |הארקאווי|.

ג ע צ ן - מצ פֿון געץ.

~~2. געצן=... באשטימטייל פֿון סובסטאנטיוויש צונויפֿהעפֿטן.~~

0 **געצנבוים** - דער, ~ביימער. א בוים וואס מע האט געפֿלאנצט ווי א טייל פֿון קולט פֿאר א געוויסן אפּגאט, א שטייגער די ביימער לכּבוד אשרה, דער כּנענישער געטין פֿון גליק.

1941 " זאלסט דיר ניט פֿלאנצן א געצנבוים".
תּרגום יהואש, דברים, טז - 21. 489

1958 " אין חלום האט איזבל געטאנצט פֿאר דעם געצנבוים
אשרה". ש. איזבאן, פֿער 68, 1x 6. 490

געצנבילד - דאס, =ער. געמאלט אדער געשניצט געשטאלט פֿון אן (אפּ)גאט.

1950 " פֿון אַ געצנבילד, צו וועלכן מען דינט אַלס צו
אַן אָפּגאָט, טאָר מען קיין הנאה ניט האָבן". 494
איבז פּיעטרושקאַ, משניות, 3 מאַי, י - י.

געצן=ברעכער - דער, =ס/מצ דז. 1. דער וואָס
צעברעכט בילדער אָדער סטאַטועס פֿון אָפּגעטער.
% אברהם אבינו איז געווען אַ געצן=ברעכער.

2. (פֿיג) איינער וואָס רײַסט אַרונטער דעם אויטאָריטעט
פֿון אַלגעמיין אָנגענומענע פּערזענלעכקייטן אָדער
אידעען.

1948 " |...| אב"א שאַפּירא האָט באַוויזן אָנצושרײַבן
אַזאַ פּאָעמע, ווי 'מחזיונות בת עמי' - אַ ווערק 495
וואָס האָט באַגײַסטערט דעם יונגן פֿרישמאַן, דעמאָלטיקן
געצן=ברעכער, שטרענגן פּאָדערער און אַרונטעררײַסער".
פּער 44, נ' 7, ז' 19.

געצנהויז – דאָס, ־הײַזער. טעמפּל פֿון אָפּגעטער.

געצן=מאַכער – דער, =ס. דער וואָס מאָלט אָדער שניצט געשטאַלטן פֿון אָפּגעטער.

געצנדינסט - דאס, בא. דער קולט פון פיל געטער, הערשער איבער פארשיידענע כוחות פון דער נאטור; פאגאניזם, אידאלאטריע, עבודה=זרה. % איינע פון די פארמעס פון געצנדינסט איז דאס בוקן זיך צו די שטערן. דער שאמאניזם איז נאך היינט א פארשפרייטע פארמע פון געצנדינסט אין אפריקע.

1951 " ס'זיינען דא אזעלכע מנהגים ביי יידן |וואס| זיינען פארבליבן פון געצנדינסט". מ. כץ, פער 1382,106. 499

1966 " ווי ביי א געצנדינסט דו זינגסט צום בוים א לויב - // זיין צווייגנשפאן פון קרוין ביז ווארצל". האלקין, 4, 47. 497

גע́צן=דינער - דער, =ס/מצ דן. דער וואָס
גלייבט אין פֿיל געטער. % דער געצן=דינער גלייבט,
אַז יעדער נאַטור=כוח האָט זײַן גאָט. טייל געצן=דינער
שטעלן פֿאַר די געטער אין געשטאַלט פֿון חיות.

1866 " דאָרט, אין אָסט=אינדיען זײַנען די געצן=דינער
|...| גרויסע בעלי=סיגופֿים". דיק, 26. 505

1881 " דער בעל=תשובה מאהבה שרייבט, אַז מען טאָר
ניט גנבֿענען אַ שווה=פּרוטה אַפֿילו בײַ אַ געצן=דינער". 504
זאַביעזענסקי, 3, 49.

1926 " מיט מאָדנע בילדער און פֿיגורן איז אויסגעפּוצט
מײַן שטוב, ווי בײַ די געצן=דינער". סעגאַלאָוויטש, 179,8. 508

1943 " איז ער [דער פּרוש] אַנגעקומען אין איינער אַ שטאָט
|...| און האָט באַגעגנט אַ געצנדינער. זאָגט צו אים קאנק
דער פּרוש: ווי נאַריש איר זײַט און פֿאַרבלענדט, וואָס איר
דינט צו די אָפּגעטער!". נסתר, 5, 115.

|| **געצן=דינערײַ** – דאָס, בא, דזון געצנדינסט.

1852 " ווען די בראַהאַמינען (דאָס זענען די אינדיאַנישע
פּריסטער פֿון די געצנדינערײַ) וועלן געוואָר ווערן, 518
אַז איך לערן אײַך דעם מוזולמענישן גלויבן, וועלן זיי
מיך לעבעדיק פֿאַרברענען". איבן פּ. זאַנדמאַן.

1951 " מסתמא האָבן אויך די קריסטלעכע ווײַסרוסן זיך געקענט
אײַנלעבן מיט די ליטווינער, ווײַל זיי האָבן ניט 517
געזוכט זייער געצן=דינערײַ אויף וועמען אַרויפֿצוצווינגען".
א. קאַצענעלנבאָגען, פּער 106, 320.

געצנדינעריש – אַדי/אַדוו. ווי געצן=דינער, פֿון
געצן=דינער. געצנדינערישע מינהגים. געצנדינערישע
קולט.

1934 " בײַם אַרײַנגאַנג, אין דערבײַיִקן װעלדל, שטײען
צװײ שטײנערנע באַבעס, װאָס שטאַמען נאָך פֿון די 526
<u>געצנדינערישע</u> צײַטן". <u>מין, 1, 57.</u>

1944 " בײַ דער דאָזיקער מיסטישער און <u>געצנדינערישער</u>
צערעמאָניע איז דער פֿעטער אבֿרהמקע געלעגן אױפֿן קאנק
פּיעקעליק און זיך שטאַרק געשיבערט". <u>י.י. טרונק,</u>
<u>3, 57.</u>

<u>געצן=דינערשאַפֿט</u> - <u>די/דאָס, בא.</u> <u>דזוו</u> <u>געצנדינסט</u>.

1951 " אַפֿילו די <u>געצן=דינערשאַפֿט</u> איז נאָך אַ לאַנגע
צײַט ניט געװען פֿאַרשװוּנדן |אין ליטע|". 527
<u>קאַצענעלנבאָגען, פער 106, 33.</u>

ג ע צ ע ג ע ר ט - פאר פון צעגערן.

(?נ?) געצעווען - אוטוו. (שנש) דינען די געצן,
זיין געצן=דינער.

1960 " זיי |...| האָבן געגעצעווועט, זיך געפּרוכפּערט
537 און געפּאַשעט שאַף". א. אויערבאַך, פּער 68, 18/IV.

געצעטלט - אדי/אדוו. פיגורירן אויפן צעטל, זיין פארצייכנט אין עמעצנס א רשימה, ס'רוב געמיינט האבן עמעצן אויפן אויג נקמה צו נעמען, זיך אפצו-רעכענען מיט אים.

1965 " כ'אג איר קלארע ווערטער: אויב ס'וועט עפעס בא

539 געשען מיט מעצאצען, איסטו ביי מיר א געצעטלטע".

באשעוויס, פער 38, ג' 52, ז' 172.

1966 " די גנבים האבן געהאט אויף אים אן אויג

541 און זיי האבן געזאגט אפן, אז ער איז ביי זיי א געצעטלטער". באשעוויס, פער 155, 17/XII.

.147 .[redacted] - געצ

148

114

געצעלט - דאס, =ן. 1. בויד/ביידל פון אן אומדורכנעצלעכן שטאָף (לייוונט, פעל א"א), איבערגעצויגן און צוגעפעסטיקט מיט שטריק צו שטאַנגען אריינגעקלאַפּטע אין דער ערד; די געצעלטן האָבן אַמאָל געדינט ווי איבערטראַגלעכע וווינונגען פאַר וואַנדערנדיקע פּאַסטעכער=שבטים, איצט גענוצט דורך טוריסטן אויף עקסקורסיעס, פּיקניקס אד"גל. % ברעזענטענע געצעלטן. די בעדווינער האָבן אויפגעשטעלט זייערע שוואַרצע געצעלטן. דער צירק טרעט אויף אין אַ ריזיקן געצעלט.

1838 " און האט לאזין אויף שטעלין איין קלייש געצעלטל". פאוויר, 2, כ"א - II.

558

1887 " ביי יעדער געצעלט וואר |=איז געווען| איינע ליכטיקע לאַמטערנע אויפגעהאַנגען". דיק, 98א, 30.

566

114

געצעלט - דאס, =ן. 1. בויד/ביידל פֿון
אן אומדורכנעצלעכן שטאף (לייוונט, פֿעל א"א),
איבערגעצויגן און צוגעפֿעסטיקט מיט שטריק צו שטאנגען
אריינגעקלאפטע אין דער ערד; די געצעלטן האבן אמאל
געדינט ווי איבערטראגלעכע וווינונגען פֿאר וואנדערנדיקע
פֿאסטעכער=שבטים, איצט געניצט דורך טוריסטן אויף
עקסקורסיעס, פּקניקס אד"גל. % ברעזענטענע געצעלטן.
די בעדויִנער האבן אויפֿגעשטעלט זייערע שווארצע געצעלטן.
דער צירק טרעט אויף אין א ריזיקן געצעלט.

1838 " אונ האט לאזין אויף שטעלין איין קלייש
געצעלטל". פאוויר, 2, כ"א - !!. 558

1887 " ביי יעדער געצעלט וואר |=איז געווען| איינע
ליכטיקע לאמטערנע אויפֿגעהאנגען". דיק, 98א, 30. 566

1930-1926 " אויפן זאמדיקן וועג |...| זענען געווען

561 צעווארפן לייוונטענע געצעלטן". אפאטאשו, 13, 116.

1941 " האט אברהם געאיילט אין געצעלט צו שרהן".

596 תרגום יהואש, בראשית, יח - 6.

1970 " מיר האבן געוואנדערט אין די ארומיקע וועלדער,

587 געבויט געצעלטן |...|". י. פץ, יזב 7, 203.

2. (פיג) וווינונג, היים, וווינארט. % נאך לאנגע
וואנדערונגען איבער דער וועלט, האבן די עמיגראנטן
אויפגעשלאגן זייער געצעלט אין ניו=יארק.

1805 " וואס האט איר |דער נשמה| גאט ב"ה געטאן דש

582 איר געצעלט איז אפ גירוקט ווארין פון איהרן הימל
און מוז איר וואונונג האבין אין דעם גוף|...|".
איבן פאוויר, דף מד - 2.

... "ראַק, הויזן, שטיוול - צעריסן! באַבקעס! - אים
599 שאַט נישט קיין קעלט. אײַ וואָס, ער |דער פּאָעט| האָט
נישט קיין דירה? דער הימל איז דײַן **געצעלט**".
פּרץ, 5, 93.

1908 " אָט באַלד וועט זי |די זון| זיך באַזעצן אין איר
548 פֿינצטערן **געצעלט**, וואָס וועט באַלײַכט ווערן פֿון
פֿינקלדיקע שטערן". שלום-עליכם, 162,26.

1970 " זײַ |די גרויסע ייִדישע פּאָעטן| האָבן אַרײַנגעפֿירט
554 די גרויסע וועלט אין זייער ייִדיש **געצעלט**".
י. גלאַטשטיין, פּער 69, 15/XI.

3. (פֿיג) דער הימל.

1885 " אַזוי ווי דער אויסגעשפּרייטער **געצעלט** (דאָס
612 איז דער הימל) איז ליכטיק ביי די מלאכים, וואָס
וווינען אויבן |...|". מחזור, 4, 250.

1910 " עס לייכט און שיינט דער אוונט=שטערן // אין בלויען אייביקן געצעלט". פרוג, 2, 49. א/612

... " די זון האט פריילעך אראפגעקוקט פון איר הויכן געצעלט, פונעם לויטער בלויען הימל".
שלום=עליכם, לכבוד יום=טוב !!, ז' 50.

|| געצעלטיק - אדי. (שנש) (ווי) פון א געצעלט.

1973 " א ווײלע האבן זיי |...| ארומגענומען מיט די אויגן דאס געצעלטיקע דעכל, אונטער וועלכן זיי זײַנען געשטאנען". ראזענפארב, 3, 270. 617

געצעלטניק - דער, עס, ווע געצעלטניצע,=ס. (שבש) דער וואס וווינט אין א געצעלט (געמיינט די נײַע עולים אין ישראל אין די פופציקער יארן).

1961 " איינער פון די געצעלטניקעס, א ייִד אין די
פערציקער, וואָס האָט אַ מאָל געהאַט א ווײַב מיט פיר 629
קינדער און איצט איז ער דאָ אין דעם לײַוונטענעם
געצעלט". ב. דעמבלין, פער 177, טו/18.

17 געצעלט פון תורה, געצעלט פון שם ועבר |שעם וועאײַווער|
– בית=מדרש, ישיבה, מקום פון לערנען.

1948 " ער איז געווען זייער א שטילער, |...| און אַן
איבערגעטריבן פרומער, וועמען ס'האָט געצויגן, ווי קאנק
יעקב אבינו, מער אין די געצעלטן פון שם ועבר,
ווי אין די טומלדיקע געמאַרקן פון |...| האנדל=וואַנדל".
נסתר, 6, 300.

1951 " |...| אירע |...| חכמים |פון ווילנע| זײַנען
געווען גרויסע לומדים, וואָס זײַנען ניט אָפּגעטראָטן 546
פון דעם געצעלט פון תורה". מ. קאַסאָווער, פער 1133,106.

<u>אויפשלאגן דאס געצעלט</u> - 1. אויפשטעלן א געצעלט ממש.

1864 " אלע נאכמיטאג פלעגט מען זיך שטעלן און <u>אויפשלאגן</u>

595 <u>די געצעלטן</u> וואס מען פירט מיט". <u>פער 177, ג׳18, ז׳276</u>.

1944 " |...| און ער |יעקב| איז אויפגעשטאנען און

609 אוועקגעצויגן פון דעם ארט, // און האט אין מגדל=עדר

<u>אויפגעשלאגן זיין געצעלט</u>". <u>רויזנבלאט, 5א</u>.

(פיג)

2. באזעצן זיך אויף שטענדיק אין א געוויסן ארט,

אויפבויען זיך א היים.

1928 " איך האב אויסגעוואנדערט קיין אמעריקע.

607 אונטער דעם שאטן פון דער ריזיקער פרייהייטס=געטין

<u>האב</u> איך <u>אויפגעשלאגן מיין געצעלט</u>, מיין היים געבויט".

<u>נאדיר, יעקס ביכער |טייל?זייט?|</u>.

ם **גיצעלט, מצ גיצעלטר.**

1. ←---

1544 " דא גינג זיא |חנה| מיט ורײדן היים איך

איר גיצעלט". שמואל=בוך, סטראפע 26. 591

1686 " |...| אונ' האט אויף גישלאגן זיין גיצעלט".

ס' משלים, דף כב - ז. 611

1764 " אונ' די רומיים זיינן ווידר גקערט צו איר

שאר אונ' איר גצעלטר". יוסיפון, 5, דף ק"ו - ז. 630

2. ←---

1648 " דיא מורדים דיא הטן אן גישטעלט// דעם שטאט

פאלק צו ווערן // קיין יודן איין צו נעמן אין אירי 601

גיצעלט |...|". מגילת ווינץ, ז' 18.

1744 " אלז דען ראהט ער איצונד דאש זיך דיא לייט פון

דיא וועלט אירי גיצעלטיק אב טאן זאלין". בחנות עולם, דף יג - 2 581

(?נ?) ם|געצעלטן| ג י צ ע ל ט ן - אוטוו. אויפשטעלן א
געצעלט, וווינען, לעבן.

1610 " ויאהל אונ' ער גיצעלטט אברם אונ' ער קאם אונ'
זאש אים פלאן ממרא דש אין חברון". טייטש=חומש, 622
בראשית, יג - יח. |תי: ער האט איבערגעטראגן זיין
געצעלט|.

1716 " |...| עש ווערט קיינר דורטן וואנן ביז גבירט
אונ' גבירט, עז ווערט דורטן אפילו איין טאטר |...|". 623
ס' המגיד, 3, ישעיה, יג - ב.

געצ – [illegible]. – [illegible]
156

ג ע צ ע נ ט ל ט – אַדי/אַדוו. געטיילט אויף צען טיילן; דעצימאַל.

17 גַעצֶענטלטע בַרוכצאַל – (מאָט) אַ ברוכצאַל וואָס איר טיילווייזער טיילט זיך אויף 10 אָן אַ רעשט: 1/10 ט, 3/100 ט, 4/1000 ט (אַנדערש געשריבן: 0,1 , 0,03 , 0,004).

אומענדלעכע (ענדלעכע, באַגרענעצטע, פּעריאָדישע) גַעצֶענטלטע בַרוכצאַלן |סטוטש 54|.

געצ - [redacted] 157.

(?נ?) ם|געצענק| ג י צ ע נ ק - דער/דאָס. קריגערײַ,

מחלוקת, צאַנקערײַ.

1722 " אונ׳ דער דא טוט רידן ליגן אונ׳ זאגט פאלש

640 עדות, אונ׳ דער גיצענק רייצט צווישן ברידר".

<u>מנורת המאור, דף לט/ג.</u>

1735 " דא וואלט איין איטליכי איר מילך אויז דען

638 (כלי) ווידר ארויז נעמן דא וואר איין גרוש <u>גיצענק</u>

אונטר די ווייבר. די אייני הוט אזו פיל גיהאט אונ׳

די אנדרי אזו פיל". <u>איילין שפיגל, דף 14</u>.

|| <u>גיצענק מאכר</u> - דער וואָס רייצט אויף צו קריגערײַען.

1764 " אונ' דארטן איז גזעצן איין מאן פון די
(פרושים) אונ' דר וואר איין גצענק מאכר אונ' 642
איין ביזר שאלק הפטיגר מענש". יוסיפון, 5, דף נא -ד.

> רעד: אפשר דארף מען לייענען אומעטום "געצאנק"?

.159 [redacted] - געצ

(?ג?)   ג ע צ ע פ - דאס/דער, בא. (שנש) זאמל=נאמען,

פאר א סך צעפ, אלע צעפ.

1963 " נישט קיין ווערבעס שווענקען דארט זייער גרין

געצעפ". מ.מ. שאפיר, 1, 21. 643

.160 [redacted] - געצ

(?נ?) ם|געצעק| ג צ ע ק - דער. בנב.

1764 " אונ׳ ער טיטט אים זיין אידם תלמי אין איין

געצעק פון ווייך". יוסיפון 5, דף קב ז.

געצערט - 1. פאר פון צערן (זיך).

2. אדי/אדוו.מאגער, דאר. % ער האט א געצערט פנים, זעט אויס געווען קראנק.

☐ געצערטער וויין/מעד - בנב.

רעד: קומט עס פון ערשטן באטייט פון צערן זיך - "שפייזן זיך" אדער פון צווייטן - "ניט דערעסן, הונגערן"? ת'מיין אז מע מיינט אז דער וויין איז גוט אויסגעשטאנען, אלט.

1945 "חכמה זיינע טרינקען ווי געצערטן מעד".

באריישא, 3, 243.

648

647

1967 " |...| ווערן געלייטערט, ווי געצערטער ווייין".

אהרן צייטלין, 6, 87.

1975 " בענדיט האט געהאט א ווייינקעלער און דארט

געהאלטן געצערטע וויינען און ליקערן, ווי א גראף".

באשעוויס, 6, 124.

163 - 3ע

ג ע צ ע ר ט |געצאַרט| - פֿאַר פֿון צערן.

.163/1 ~~147~~ - געצ

122

ג ע צ ע ר ט ל ט - פּאָר פֿון צערטעלן.

|| געצערטלטקייט - די, בא. אייגנשאַפֿט אָדער מצב פֿון

זײַן געצערטלט. % פֿון צו פֿיל געצערטלטקייט איז

דאָס קינד געוואָרן פֿויל און קאַפּריזנע.

געצ- ~~148~~. 164.

ג ע צ ע ר נ ט – פאר פון צערענען |אריינברענגען אין צארן|.

ג ע צ ע ר ע ו ו ע ט - פאר פון צערעווען.

(ג ע) צ ע ר ע מ אָ נ י ע ט (ז י ך) - פֿאַר פֿון צערעמאָניען (זיך)

167 – גע

ג ע צ ע ר ק ע ט (ז י ך) – פֿאַר <u>פון צערקען (זיך)</u> |<u>הארקאווי</u>|.

געצ - [redacted]. .168

ג ע צ ק ע - די, =ס. ורע פון געץ.

1968 " |...| ביי המן בן המדתא אויפן הארצן איז

קאנק געהאנגען אן געצקע ". גראדע, 7, 242.

ג ע צ ק ע ן ז י ך - קזוו, פּפּ קעצקען זיך.

(איר, פּטמ) צערטלען זיך, ליובען זיך, ליבן זיך

(וועגן פֿארליבטע). % ס'איז נאָך ניט לאַנג נאָך דער חתונה,

געצקעט זיך אַ ביסל דאָס יונגע פּאָר=פאָלק.